

แนวทางการปฏิบัติ

สำหรับเกษตรกรรายย่อยผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

ตามมาตรฐาน

RSPO

Practical Guideline for Smallholders
Farmer Friendly Version

giz

On behalf of

Federal Ministry for the
Environment, Nature Conservation
and Nuclear Safety

of the Federal Republic of Germany

คำนำ

RSPO (Roundtable on Sustainable Palm Oil) เป็นมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนที่ครอบคลุมมิติความยั่งยืนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นมาตรฐานการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันที่ได้รับ การยอมรับในระดับนานาชาติมากที่สุดขณะนี้ อย่างไรก็ตามมาตรฐาน RSPO มีหลักการ เกณฑ์กำหนด ตัวชี้วัดและแนวปฏิบัติค่อนข้างมากและซับซ้อนซึ่งอาจทำให้เกษตรกรหรือผู้ประกอบการอาชีพเข้าใจเนื้อหาและนำไปสู่การปฏิบัติได้ยาก

ทางโครงการฯ จึงเล็งเห็นว่าควรจัดทำสื่อด้วยภาพวาดและเนื้อหาที่เข้าใจง่าย และกะทัดรัดเพื่อการเผยแพร่ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน รวมทั้งบุคคลทั่วไป ในทุกเพศ ทุกวัย อย่างไรก็ตามหากท่านผู้อ่านสนใจในรายละเอียดของเนื้อหาเพิ่มเติม ท่านสามารถศึกษาได้จากฉบับเต็มตามการตีความของคณะทำงานเฉพาะกิจ สำหรับเกษตรกรรายย่อย (Thailand's Task Force for Smallholder, TH-TSF)

เนื่องในโอกาสนี้ทางโครงการฯ ขอขอบคุณคณะทำงานตีความหลักการและ เกณฑ์กำหนดของ RSPO ประเทศไทยที่ได้มีจิตอาสา ท่วมเททั้งเวลา แร่กายและ แรงใจจนทำให้มีมาตรฐาน RSPO ของประเทศไทย รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญ เกษตรกร อาสาสมัคร ผู้วาดภาพและทุกท่านที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดเตรียมเอกสารฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ดร. ยศวิณ ภูแก้วเกษม
ผู้จัดการโครงการฯ

2554

RSPO คืออะไร?

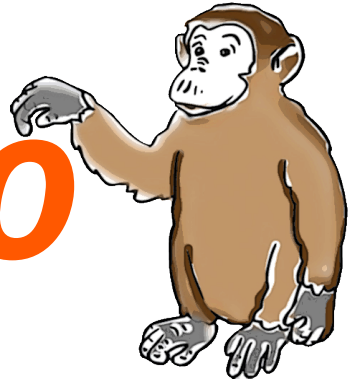
อาร์ เอส พี โอ เป็นคำย่อมาจากภาษาอังกฤษ “Roundtable on Sustainable Palm Oil” หมายถึง การผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน โดยเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและรับผิดชอบต่อชุมชนซึ่งริเริ่มมาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายภาคส่วน

- R** Roundtable on
- S** Sustainable
- P** Palm
- O** Oil

ทำไมต้องมี?

RSP0

ในปัจจุบันทั่วโลกมีความต้องการบริโภคน้ำมันปาล์มและไบโอดีเซลเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้มีการขยายพื้นที่ปลูกอย่างต่อเนื่อง และมีผลเสียต่อสังคม สิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่น

แรงกดดันของผู้บริโภคทำให้อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม เกิดแนวคิดริเริ่มในการผลิตอย่างยั่งยืนขึ้นโดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อสร้างความมั่นใจในการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนขึ้น

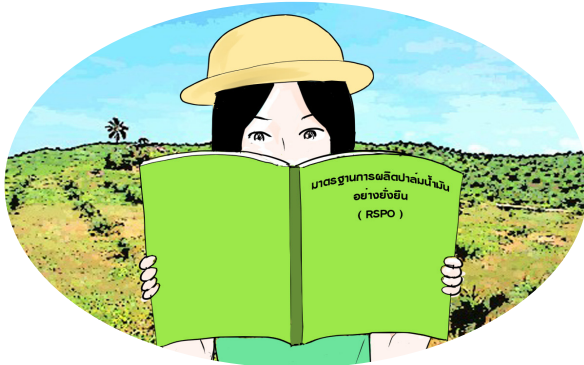
กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตปาล์มน้ำมัน ต้องทำอะไรถึงจะได้รับการรับรอง?

1 เกษตรกรต้องมีการรวมกลุ่ม

2 มีระบบการควบคุมภายในกลุ่ม

3 เกษตรกรต้องปฏิบัติตามเกณฑ์กำหนด RSPO

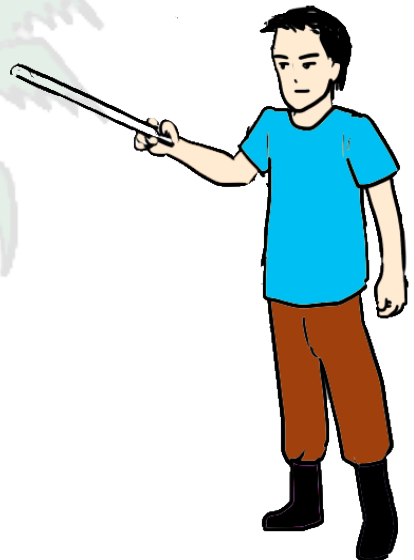
4 กลุ่มต้องผ่านการตรวจรับรองตามมาตรฐาน RSPO

การปลูกป่าล้มตามมาตรฐานของ **RSPO** เป็นอย่างไร?

เป็นการปลูกป่าล้มน้ำมันโดยมีการกำกับดูแลในเรื่องการจัดการสวน การดูแลรักษา สิ่งแวดล้อม และ การอยู่ร่วมกันภายในชุมชน

มาตรฐาน RSPO มี 8 หลักการ คือ

1. ความโปร่งใส
2. ทำตามกฎหมาย และ ระเบียบ
3. สร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจในระยะยาว
4. ทำตามวิธีการดูแลรักษาป่าล้มน้ำมันที่ดี
5. ดูแล รักษา สิ่งแวดล้อม
6. รับผิดชอบต่อลูกจ้าง และชุมชน
7. ปลูกป่าล้มใหม่อย่างมีความรับผิดชอบ
8. พัฒนาสวนป่าล้มน้ำมันอย่างต่อเนื่อง

เกษตรกรต้องปฏิบัติอย่างไรถึงจะได้รับการรับรองตามมาตรฐาน **RSPO**?

หลักการข้อที่ 1: ความโปร่งใส

- บ้านทิกข้อมูลการร้องขอและการตอบสนองในด้านต่างๆ ต่อคำขอของสมาชิกกลุ่มและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเก็บรักษาบันทึก

- มีเอกสารการบริหารจัดการของกลุ่มเกี่ยวกับกฎหมาย สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่พร้อมเปิดเผยแก่บุคคลอื่น ได้แก่

- เอกสารสิทธิที่ดิน/การใช้ที่ดิน หรือสิทธิในการใช้ที่ดิน โดยไม่มีการคัดค้านจากชุมชน และผู้เสียสิทธิในที่ดิน

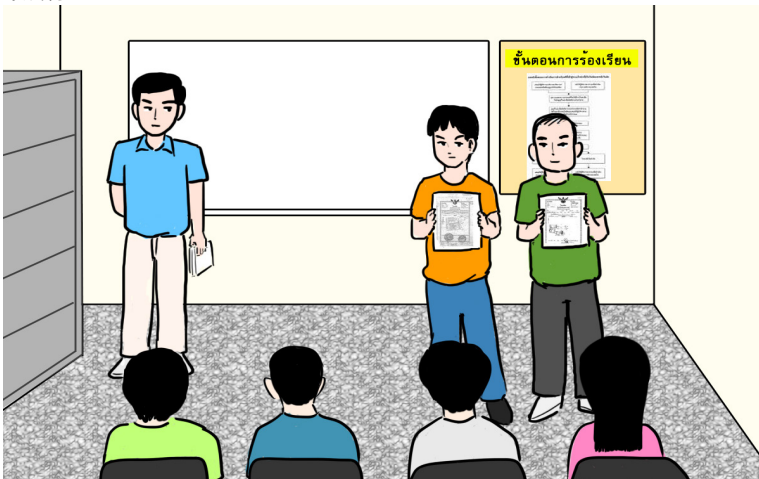
- ข้อตกลงระหว่างสมาชิกกลุ่มและผู้จัดการกลุ่ม (ต้องสำเนาให้สมาชิกหรือประกาศไว้ที่สำนักงานกลุ่มด้วย)

- 🍎 มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและให้ความรู้เรื่องมาตรฐานแก่สมาชิก
- 🍎 เอกสารการบริหารจัดการกลุ่มพร้อมเปิดเผยแก่สมาชิกกลุ่ม

หลักการข้อที่ 2: ทำตามกฎหมาย และ ระเบียบ

- 🍎 มีหลักฐานการทำตามกฎหมายของสมาชิก พร้อมมีการติดตามจากผู้จัดการกลุ่ม
- 🍎 มีรายชื่อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับปาล์มน้ำมันที่มีความสำคัญ และทันสมัย
- 🍎 สมาชิกมีหลักฐานที่แสดงถึงสิทธิการถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน และต้องไม่ถูกคัดค้านสิทธิ

🍎 ถ้ามีปัญหาการใช้หรือครอบครองที่ดิน ต้องมีการแก้ไขปัญหาหรือความก้าวหน้าของการแก้ปัญหา

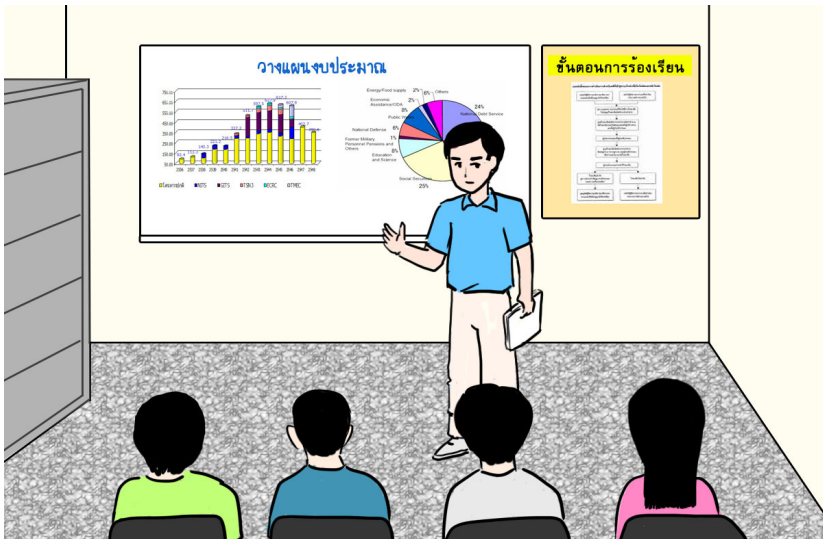
🍎 มีผังแปลงของสมาชิกแต่ละราย และทำเป็นผังแปลงรวมของกลุ่มอย่างมีส่วนร่วม

หลักการข้อที่ 3: สร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจในระยะยาว

🍎 สมาชิกมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนบริหารจัดการงบประมาณประจำปี

🍎 กรณีที่มีการปลูกทดแทน ต้องมีแผนการปลูกทดแทนประจำปีที่เหมาะสม

หลักการข้อที่ 4 :ทำตามวิธีการดูแลรักษาปาล์มน้ำมันที่ดี

ขั้นตอนการทำงาน

— มีเอกสารขั้นตอนการทำงานในกิจกรรมหลักตามแนวปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับปาล์มน้ำมัน พร้อมมีการติดตามจากการทำตามนโยบายของสมาชิกโดยผู้จัดการกลุ่ม

— มีการฝึกอบรมเพื่อทบทวนและเพิ่มความรู้อแก่สมาชิกเรื่องกิจกรรมหลักสำหรับการทำสวนปาล์มน้ำมัน

ความอุดมสมบูรณ์ของดิน

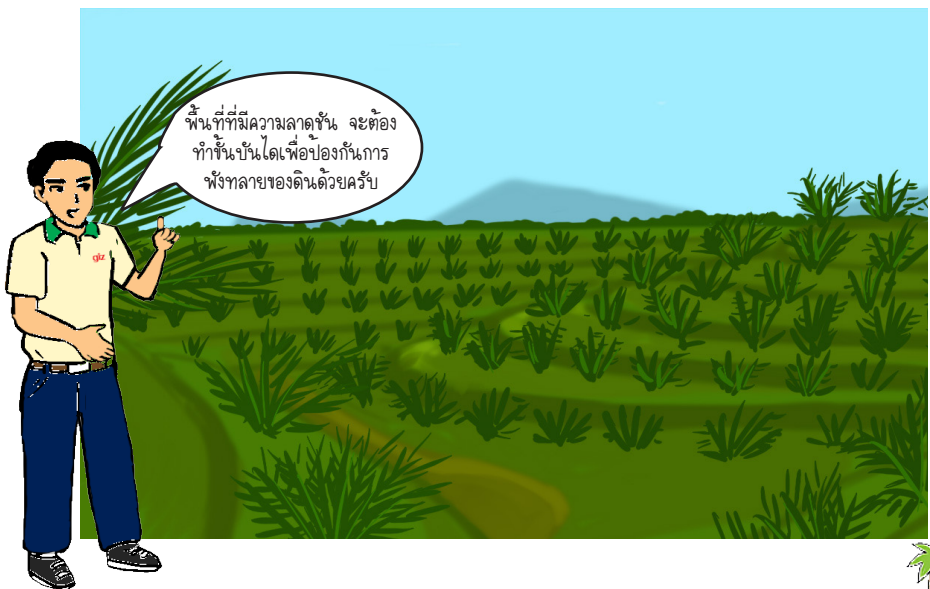
— สมาชิกบันทึกข้อมูลการจัดการสวน (เช่น การใส่ปุ๋ย) และการให้ผลผลิต พร้อมมีการติดตามจากผู้จัดการกลุ่ม

ความเสื่อมโทรมและพังทลายของดิน

- หลักฐานการลดและป้องกันการพังทลาย และการเสื่อมโทรมของดิน
- ถ้าอยู่ระหว่างหรือก่อนปลูกทดแทนในพื้นที่ลาดชัน ต้องหาวิธีการเพื่อลดการพังทลาย เช่น ทำแนวลดทลัน
- ติดตามการทำงานของสมาชิก และเทคนิคที่นำไปใช้
- จัดให้มีการฝึกอบรมแก่สมาชิกกลุ่ม เรื่องวิธีการป้องกันการพังทลายของดิน

การบริหารจัดการน้ำ

- หลักฐานการลดการปนเปื้อนของสารเคมีในแหล่งน้ำ
- ให้คำแนะนำหรือความรู้เพื่อรักษาระดับและคุณภาพน้ำแก่สมาชิก
- ถ้าปลูกทดแทนริมตลิ่ง ควรปลูกพืชรักษาแนวตลิ่ง

- ดูแลและฟื้นฟูเกี่ยวกับสภาพน้ำและริมตลิ่ง เช่น ปลูกหญ้า

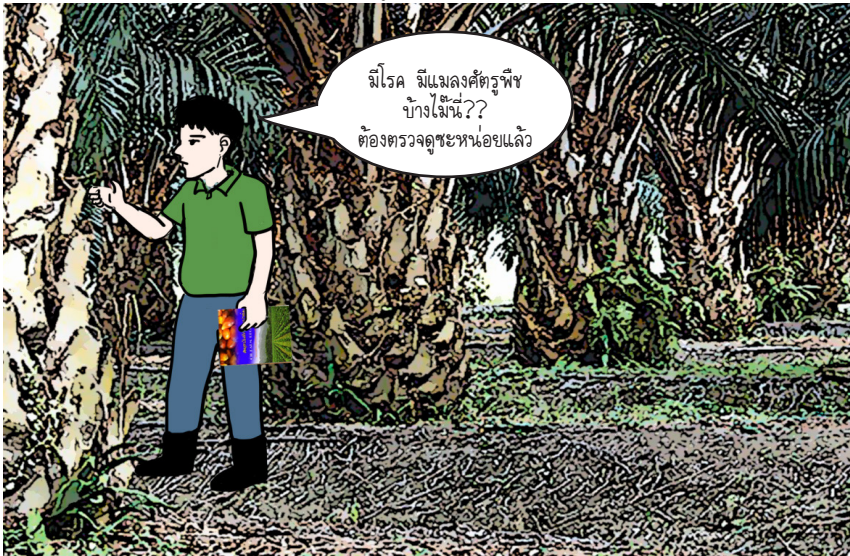

การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน

- ให้ความรู้แก่สมาชิกเรื่องการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน
- เก็บเอกสารทางวิชาการหรือแผนการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานที่กลุ่ม

- มีหลักฐานการนำการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานไปใช้
- ติดตามการนำการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานของสมาชิก

สารเคมี

- บันทึกการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และใช้เฉพาะสารเคมีที่มีการขึ้นทะเบียนในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย

- เก็บสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างเหมาะสม และปลอดภัย
- ให้ความรู้แก่สมาชิกเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช โดยเฉพาะการใช้ให้ถูกต้องเหมาะสม

อาชีพอนามัยและความปลอดภัย

- มีนโยบายของกลุ่มด้านอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน พร้อมติดตามการทำตามนโยบายของสมาชิก

- มีขั้นตอนปฏิบัติสำหรับเหตุการณ์ฉุกเฉินและกิจกรรมที่มีความเสี่ยงหลัก
- ให้ความรู้กิจกรรมที่มีความเสี่ยงหลักสำหรับสมาชิก
- จัดบันทึกอุบัติเหตุจากการทำงาน

การฝึกอบรม

- จัดการอบรมตามเรื่องที่สมาชิกต้องการ
- มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างสมาชิก
- เรื่องที่ต้องจัดการอบรม ได้แก่ หน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิก, มาตรฐาน RSPO, การทำตามกฎหมาย, การบริหารจัดการน้ำ, การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน, การใช้สารเคมี, อาชีวอนามัยและความปลอดภัย และการใช้ไฟฟ้าและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

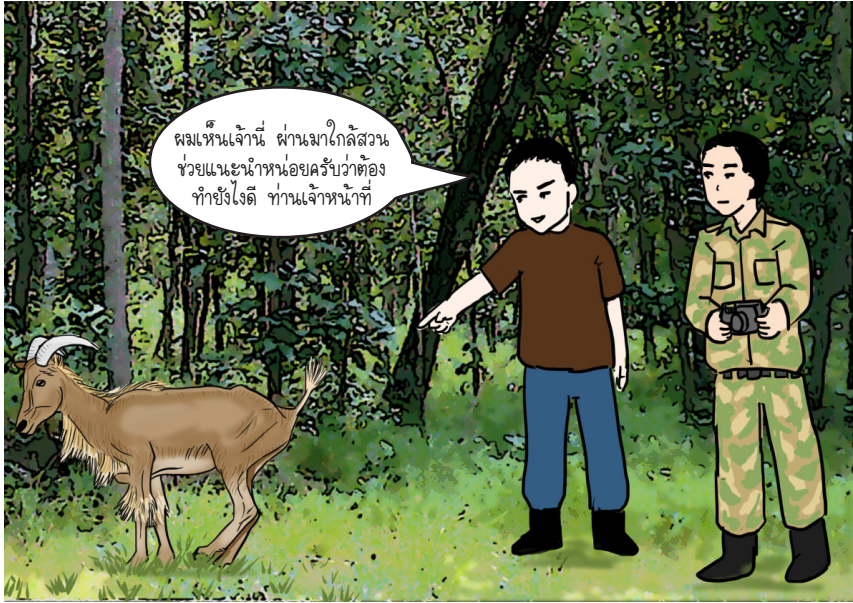
หลักการข้อที่ 5: ดูแล รักษา สิ่งแวดล้อม

มีเอกสารหรือแผนที่ที่ประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อมีการปลูกทดแทน หรือขยายพื้นที่ปลูก แผนที่แปลงกลุ่มเกษตรกร

ในกรณีพบพันธุ์พืชหรือพันธุ์สัตว์หายากควรมีมาตรการป้องกันอย่างเหมาะสม

ภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชควรกำจัด หรือ ทำตามคำแนะนำที่อยู่บนฉลาก เพื่อไม่ให้เกิดความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนในแหล่งน้ำ หรือมีผลต่อสุขภาพ

ห้ามใช้ไฟฟ้าในการเตรียมดินเพื่อปลูกทดแทน

หลักการข้อที่ 6: รับผิดชอบต่อลูกจ้าง และชุมชน

- มีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับผลกระทบต่อด้านสังคมและจัดบ้านทัก
- มีช่องทางและกลไกในการจัดการข้อร้องเรียน

เด็กสามารถทำงานได้ในกรณีที่อยู่ภายใต้การดูแลของผู้ใหญ่และควรเป็นหลังเลิกเรียน วันหยุด หรือปิดเทอม

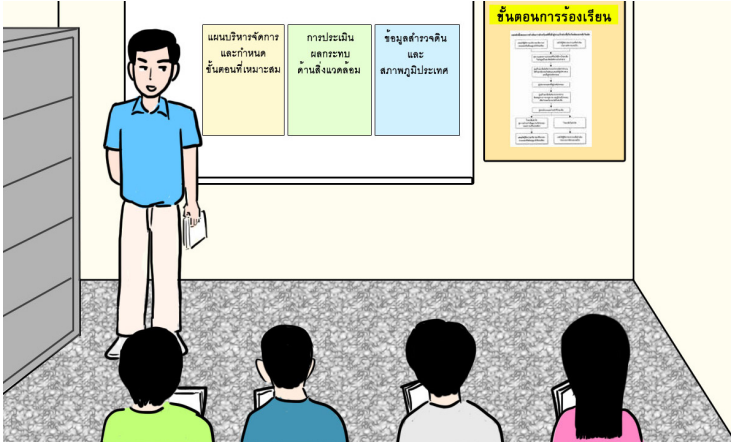

นายจ้างต้องปฏิบัติตามกฎหมายแรงงาน

หลักการข้อที่ 7: ปลุกป่าล้มใหม่อย่างมีความรับผิดชอบ

- เก็บประวัติการใช้ที่ดินที่จะขยายพื้นที่ปลุกป่าล้มน้ำมัน
- ปรึกษาร่วมกันในกลุ่มและชุมชนใกล้เคียงอย่างมีส่วนร่วม เพื่อระบุชี้ถึงผลกระทบด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากการขยายพื้นที่ปลูก
- มีการใช้ข้อมูลสำรวจดินและสภาพภูมิประเทศมาวางแผนในการปลูกในพื้นที่ใหม่

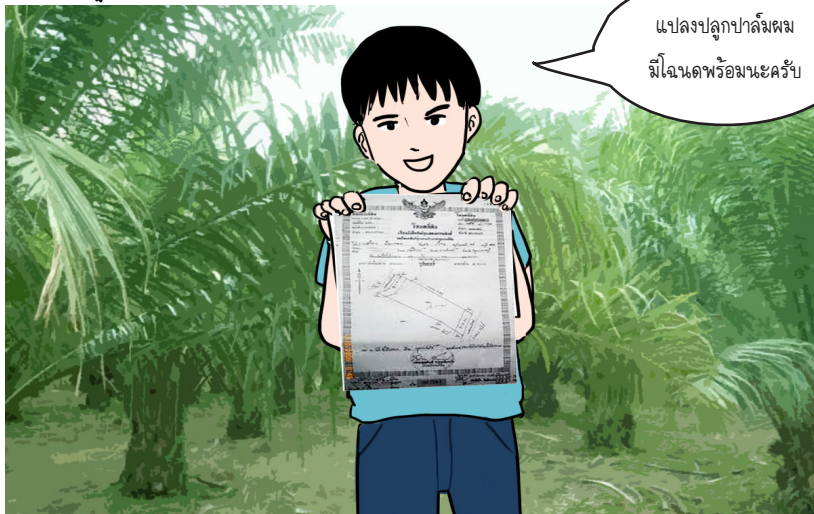

- ห้ามปลุกป่าล้มน้ำมันในป่าปฐมภูมิ หรือเขตที่มีคุณค่าสูงต่อการอนุรักษ์ เช่น วนอุทยานที่หรือสิ่งที่ชุมชนสักการะนับถือ หรือต้นน้ำ เป็นต้น

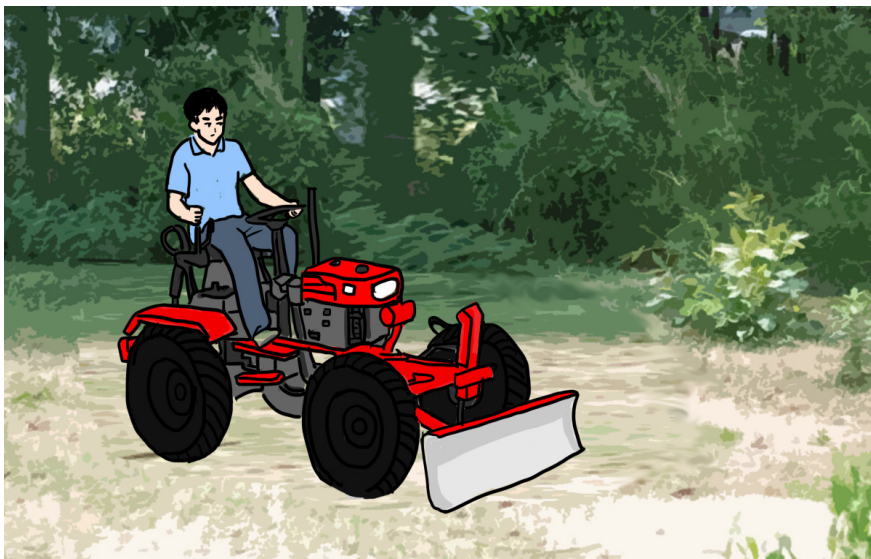

● หลีกเลี่ยงการปลูกบนพื้นที่สูงชันหรือสภาพดินที่ด้อยคุณภาพ และดินที่เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายสูง

● ต้องมีหลักฐานการถือครองพื้นที่อย่างชัดเจน

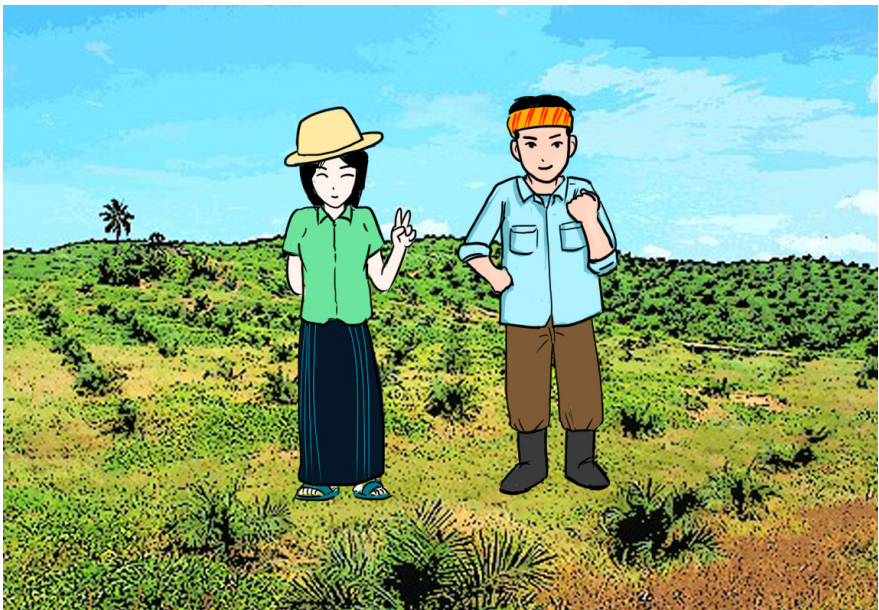
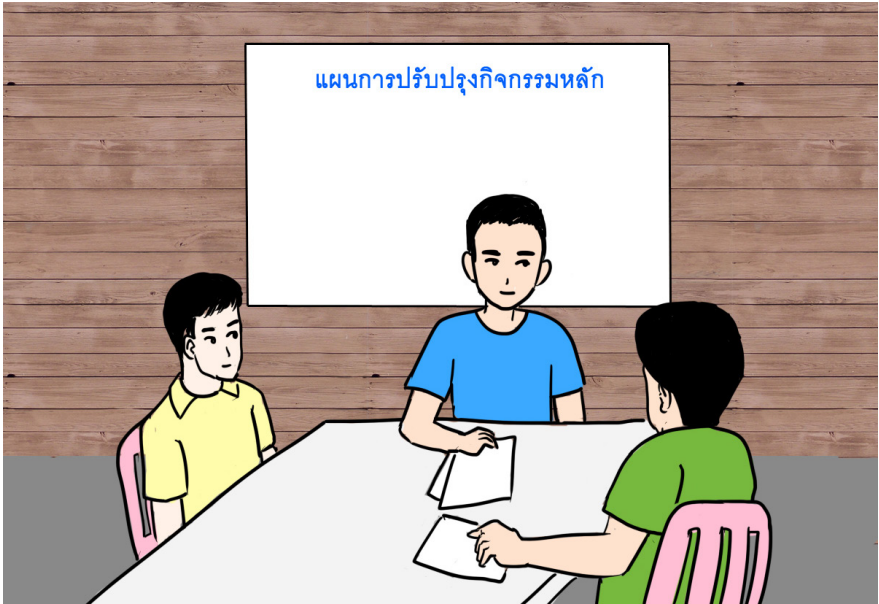
● ห้ามใช้ไฟฟ้าในการเตรียมพื้นที่ ควรใช้แรงงานจักรกลหรือแรงงานคน

หลักการข้อที่ 8: พัฒนาสวนปาล์มน้ำมันอย่างต่อเนื่อง

มีการวางแผนการปรับปรุงกิจกรรมหลักอย่างต่อเนื่อง

คณะผู้จัดทำ

คณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดและแนวปฏิบัติของประเทศไทย

ปราภากร วีรกุล	นักวิชาการอิสระ	ประธาน
จุลดิษฐ์ ชื่นก่าไร	สมาคมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มประเทศไทย	รองประธาน
ศานรินทร์ ตรียานนท์	บ.น้ำมันพืชปทุม จำกัด	เลขานุการ
ธนาทิพย์ พูนสิน	บ.น้ำมันพืชปทุม จำกัด	คณะกรรมการ
พิชัย ตั้งสถาพรพาณิชย์	บ.ลำสูง (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	คณะกรรมการ
สว่าง เลิศศิรินทร์	บ.สหอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน)	คณะกรรมการ

ผู้ประสานงาน

พรธณี สีนสุพรรณิ
องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ)

ออกแบบรูปเล่ม/เนื้อหา/ภาพ

พิทินัย พงศ์พิริยะกิจ
องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ)

ผู้วาดภาพ

วิวัธ จีโรจน์กุล

ที่ปรึกษา

ดร.ยศวิน กุ้แก้วเกษม
องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ)

RSPO

RSPO

Practical Guideline for Smallholders

RSPO

จัดทำโดย

โครงการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มเพื่อพลังงานชีวภาพอย่างยั่งยืน
Sustainable Palm Oil Production for BioEnergy

<http://www.giz.de/sustainablepalmoil>